CZU: 347.247:347.457:347.28

INSOLVABILITATEA MASEI SUCCESORALE – METODĂ DE RECUPERARE A CREANȚELOR DUPĂ DECESUL PERSOANEI FIZICE DEBIOTARE

INSOLVENCY OF THE SUCCESSOR'S ASSETS - METHOD OF RECOVERY OF CLAIMS AFTER THE DEATH OF THE INDIVIDUAL NATURAL PERSON

FANARI Svetlana
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0005-3416-1974
E-mail: fanarisv79@gmail.com

Rezumat. *Pe parcursul vieții persoana fizică este antrenată într-un șir de raporturi juridico-eonomice a căror realizare se efectuează prin asumarea de obligații și drepturi, ce urmează a fi executate într-un anumit termen și în diferite condiții.*

Însă, independent de voința persoanei fizice, survine decesul acestuia pînă la executarea integrală a obligaților asumate în raporturile juridico-economice, ceea ce face ca executarea obligațiilor să fie practic imposibilă, iar creditorul care se aștepta la executarea obligațiilor este pus într-o situație nefavorabilă.

Astfel, legiuitorul a adus o novație în legislația Republicii Moldova prin regelemntarea procedurii de insolvabilitate a masei succesorale a defunctului.

Este de remarcat faptul că această instituție – insolvabilitatea masei succesorale, a fost creată pentru a ajuta moștenitorii care au primit prin moștenire mai multe datorii (pasive) decît venituri (active) și doresc a-și proteja propriul patrimoniu de creditori străini.

Summary. *During the course of life, the natural person is involved in a series of juridical-economic relationships, the realization of which is carried out by assuming obligations and rights, which are to be executed within a certain period and under different conditions.*

But, independently of the natural person's will, his death occurs before the full execution of the obligations assumed in the juridical-economic relationships, which makes the execution of the obligations practically impossible, and the creditor who expected the execution of the obligations is put in an unfavorable situation .

Thus, the legislator brought an innovation in the legislation of the Republic of Moldova by regulating the insolvency procedure of the estate of the deceased.

It is worth noting that this institution – the insolvency of the estate, was created to help the heirs who received more debts (passives) than income (assets) by inheritance and want to protect their own patrimony from foreign creditors.

Keywords: *insolvency of the estate, creditors of the estate, validated creditors, inventory of the estate, deceased*

La examinarea cauzei de insolvabilitate a masei succesorale se aplică etape procesuale specifice și anume: prima etapă- constatarea existenței stării de insolvabilitate a masei succesorale și a doua etapă – aplicarea unui fel de procedură a insolvabilității (restructurare sau restructurare accelerată, faliment sau faliment simplificat).

În cadrul primei etape a procedurii – constatarea existenței stării de insolvabilitate, instanța de judecată emite un act procedural sub formă de încheiere, ca urmare a înaintării cererii

introductive cu privire la intentarea procedurii de insolvabilitate a masei succesorale de către subiecții procedurii de insolvabilitate a masei succesorale.

Prin urmare, subiecții cu drept de inițiere și înaintare a unei cereri introductive cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate a masei succesorale sunt:

- Moștenitorii;
- Creditorul oricărui moștenitor, pe cale oblică, în condițiile legii;
- Administratorul masei succesorale sau custodele, executorul testamentar care are dreptul de a administra masa succesorală;
- Orice creditor al masei succesorale.

Prin încheierea menționată, instanța de judecată aplică măsurile de asigurare în vederea menținerii stării bunurilor ce fac parte din masa succesorală precum și desemnează un administrator provizoriu ce va administra masa succesorală a defunctului. Totodată, instanța de judecată va obliga administratorul provizoriu de a examina și a stabili dacă există sau nu temei de intentare a procedurii de insolvabilitate față de masa succesorală a defunctului cu prezentarea unui raport asupra măsurilor întreprinse în scopul executării încheierii de admitere spre examinare a cererii introductive. La fel, instanța de insolvabilitate va stabili și data la care urmează a fi examinată cererea introductivă cu privire la intentarea procedurii de insolvabilitate a masei succesorale.

În cadrul perioadei de observare, administratorul provizoriu informează toate registrele publice ce duc evidența bunurilor masei succesorale despre inițierea procedurii de insolvabilitatate a masei succesorale și consemnarea în aceste registre a mențiunii despre desemnarea administratorului provizoriu al masei succesorale.

Ulterior, administratorul provizoriu va întocmi un raport cu privire la acțiunile întreprinse în scopul executării măsurilor de asigurare dispuse de către instanța de insolvabilitate, ce va conține argumentele referitoare la existența sau inexistența temeiurilor de intentare a procedurii de insolvabilitate și concluzii cu privire la starea economică și volumul masei succesorale și a masei credale și a propunerilor către instanța de insolvabilitate despre procedura ce urmează a fi intentată, fie procedura de insolvabilitate, fie procedura simplificată a falimentului.

Totodată, administratorul provizoriu al masei succesorale va întocmi și un tabel preliminar al creanțelor față de patrimoniul masei succesorale, prin care va indica valoarea și rangul de prioritate a creanțelor cunoscute față de patrimoniul masei succesorale.

Astfel, în baza aprecierii concluziilor înserate în raportul de activitate a administratorului provizoriu cît și în baza aprecierii argumentelor din cererea introductivă cu privire la intentarea procedurii de insolvabilitate a masei succesorale, instanța de insolvabilitate va pronunța o hotărîre prin care va constata solvabilitatea masei succesorale și va respinge cererea introductivă, or va constatat insolvabilitate masei succesorale și va intenta procedura de insolvabilitate a masei succesorale, sau va intenta procedura simplificată a falimentului în cazul lipsei bunurilor în patrimoniul masei succesorale a defunctului.

Este de menționat că spre deosebire de procedura generală cu privire la intentarea procesului de insolvabilitate față de persana juridică (debitor), în cadrul procesului de insolvabilitate a masei succesorale există mai multe temeiuri de intentare a procesului de insolvabilitate și anume stipulate la art.235^5 din Legea insolvabilității, după cum urmează:

incapacitatea de plată a masei succesorale sau supraîndatorarea acesteia.;

Dacă cererea introductivă este depusă de către moștenitor, administratorul masei succesorale, custode sau executorul testamentar, temei de intentare a procesului de insolvabilitate îl

constituie pericolul intrării masei succesorale în incapacitate de plată cînd, în mod previzibil, nu se vor putea executa obligațiile pecuniare devenite scadente. [3]

Respectiv, prima etapă a procesului de insolvabilitate în privința masei succesorale se finalizează odată cu pronunțarea unei hotărîri de intentare a procesului de insolvabilitate în privința masei succesorale a defunctului.

Procedura de insolvabilitate a masei succesorale este un ansamblu de norme, conform cărora se urmărește administrarea patrimoniului succesoral ce a aparținut defunctului și întreprinderea măsurilor necesare întru acoperirea creanţelor, prin participarea concursuală a tuturor creditorilor, diferenţiaţi pe categorii în funcţie de natura și rangul creanţei, fie prin restructurarea masei succesorale, fie prin faliment.

În ce privește dispozitivul hotărârii, acesta trebuie să conţină notificarea intentării procedurii de insolvabilitate asupra masei succesorale care va cuprinde: a) termenul-limită de înregistrare a cererii de admitere a creanţelor, în vederea întocmirii tabelului definitiv, care va fi de până la 45 de zile calendaristice de la data intentării procedurii, precum și un apel special adresat creditorilor garantaţi de a preciza neîntârziat bunurile asupra cărora deţin un drept de preferinţă; b) termenul de verificare a creanţelor, de întocmire și de comunicare a tabelului definitiv, care nu va depăși 15 zile lucrătoare de la expirarea termenului prevăzut la lit.a); c) data ședinţei de validare a creanţelor, care nu va depăși 30 de zile calendaristice de la expirarea termenului prevăzut la lit.b).

Hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate servește drept temei pentru introducerea menţiunilor în registrele ce duc evidența bunurilor ce fac parte din masa succesorală a defunctului. Din data primirii copiei autentificate de pe hotărârea de intentare a procesului de insolvabilitate, instituţiile și organele notificate înscriu consemnările cuvenite la rubrica bunurilor masei succesorale și sistează orice altă înregistrare legată de statutul juridic al bunurilor defunctului; astfel, orice înscriere privind înregistrarea sau modificarea statutului juridic al bunurilor masei succesorale a defunctului se va efectua doar la cererea administratorului insolvabilităţii/lichidatorului.

Mai mult ca atît, reieșind din prevederile art.74 alin.(1) din Legea insolvabilității, prin hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate asupra masei succesorale a defunctului, dreptul de a administra și de a dispune de bunurile ce fac parte din masa succesorală este transmis administratorului insolvabilităţii/lichidatorului.

Odată cu hotărârea de intentare a procedurii de insolvabilitate a masei succesorale, administratorul insolvabilităţii expediază o notificare tuturor creditorilor cunoscuţi pentru ca aceștia să formuleze și să-și înainteze creanţele faţă de masa succesorală în cadrul termenului prevăzut și stabilit de către instanța de judecată.

Reieșind din sensul Legii insolvabilităţii, cererea de admitere a creanţelor reprezintă în sine o cerere prin care pretinsul creditor al masei succesorale își înaintează în instanţa de insolvabilitate creanţele sale, pentru includerea în tabelul definitiv al creanţelor, cu scopul de a participa la procedura colectivă de satisfacere a creanţelor, aplicând instrumentele și drepturile acordate de această lege.

Cererea de admitere a creanţelor are același regim juridic ca și cererea de chemare în judecată. În acest sens, cererea de admitere a creanţelor urmează să întrunească aceeași formă și același conţinut ca și o cerere de chemare în judecată, cuprinzând, în special, numele/denumirea creditorului, domiciliul/sediul, suma datorată, temeiul creanţelor, precum și menţiuni cu privire la eventualele drepturi de preferinţă sau garanţii. La cerere se anexează documentele justificative din care izvorăsc creanţele și actele de constituire de garanţii.

Este evident că pentru confirmarea creanţelor sale pretinsul creditor urmează să anexeze la cererea de admitere a creanţelor probele ce confirmă creanţa sau actele care au servit temei de apariţie a obligaţiei debitorului. În cazul în care creditorul pretinde că creanţa deţinută dispune și de un drept de preferinţă sau de garanţie, acesta urmează să specifice în cerere expres atât dreptul de garanţie deţinut, temeiul apariţiei acestuia, cât și bunurile asupra căror se răsfrînge garanţia sau preferinţa.

Este de remarcat că cererea de admitere a creanţelor, pentru a fi considerată valabil exprimată, urmează a fi depusă în instanţa care examinează cauza de insolvabilitate a masei succesorale a defunctului aceptată de către moștenitori. O astfel de cerere nu se va aprecia ca fiind depusă dacă ea a fost transmisă doar în adresa administratorului insolvabilităţii masei succesorale. Regula privind confirmarea prin cerere de admitere a creanţei se aplică și asupra dreptului de garanţie sau preferinţă, creditorul urmând să specifice în cererea de admitere a creanţei și toate drepturile de garanţie pe care le deţine împotriva masei succesorale, concretizând expres și concret bunurile din care pretinde de a fi recuperată preferential sau garantat creanţa.

Un aspect important de care urmează a se ţine cont la depunerea cererilor de admitere a creanţelor este faptul că, potrivit art. 140 din Legea insolvabilității, cererile de admitere a creanţelor pot fi înaintate împotriva masei succesorale, în instanţa de insolvabilitate, doar în partea ce ţine de creanţele apărute faţă de masa succesorală, până la data deschiderii procedurii sau intentării procesului de insolvabilitate. Creanţele se consideră că au apărut până la data intentării procesului de insolvabilitate faţă de masa succesorală, dacă raporturile juridice pe care se bazează creanţa au apărut până la data intentării procesului de insolvabilitate. Creanţele apărute după data intentării procesului de insolvabilitate, inclusiv în ziua intentării procesului, au statut de creanţe ale masei și se execută în ordinea generală, nefiind aplicabilă procedura de depunere a cererii de admitere a creanţelor descrisă mai sus.

Având în vedere că reglementările art.235^1 alin.(1) din Legea insolvabilității, care stabilește că, (1) Dispozițiile prezentei legi se aplică în mod corespunzător insolvabilității masei succesorale, cu derogările prevăzute de prezentul capitol și dispozițiile Codului civil în materie de insolvabilitate a masei succesorale, respectiv cererile de admitere a creanţelor se depun în instanţa de insolvabilitate în termenul stabilit prin hotărârea instanţei privind deschiderea procedurii de insolvabilitate. Potrivit art. 34 alin.(5) din Legea insolvabilității, dispozitivul hotărârii de deschidere a procedurii, trebuie să conţină notificarea intentării procedurii de insolvabilitate a masei succesorale care va cuprinde termenul-limită de înregistrare a cererii de admitere a creanţelor, în vederea întocmirii tabelului definitiv, care va fi de până la 45 de zile calendaristice de la data intentării procedurii, precum și un apel special adresat creditorilor garantaţi de a preciza neîntârziat bunurile asupra cărora deţin un drept de preferinţă. Termenul de 45 zile, prevăzut de Legea insolvabilității, este un termen-limită, adică maxim, care urmează a fi stabilit prin hotărârea instanţei de insolvabilitate, în interiorul căruia creditorii sunt în drept de a depune în instanţa de judecată cererile de admitere a creanţelor faţă de masa succesorală cu anexarea tuturor probelor ce confirmă creanţa pretinsă.

În cazul în care, din motive întemeiate, pretinsul creditor a omis termenul de înaintare a creanţelor în instanţa de insolvabilitate, acesta este în drept de a solicita instanţei de a-i repune în termen cererea depusă tardiv, prezentând concomitent și argumentele, probele ce confirmă motivele de repunere în termen.

Din prevederile legale enunţate reiese cu certitudine că cadrul legal stabilit de Legea insolvabilității reglementează modalitatea de recuperare colectivă a creanţelor creditorilor doar în

strictă conformitate cu prevederile Legii insolvabilității. Drept consecinţă a neexercitării drepturilor creditorilor oferite de Legea insolvabilității și, în special, a nedepunerii cererii de admitere a creanţelor în instanţa de insolvabilitate, Legea insolvabilității prevede expres decăderea creditorului din dreptul de a pretinde această creanţă din masa succesorală, după cum și din dreptul de a se realiza în alt mod în cadrul procesului de insolvabilitate a masei succesorale.

În acest sens, este evident că pretinsul creditor care deţine o creanţă faţă de masa succesorală la data intentării procesului de insolvabilitate și care nu și-a înaintat-o, în cadrul procesului de insolvabilitate, în instanţa de insolvabilitate sau dacă o asemenea cerere a fost depusă, dar a fost respinsă ca fiind tardivă, nu mai este în drept de a mai pretinde în oricare alt mod executarea creanţei sale sau apărarea dreptului pretins ca fiind încălcat, deoarece acesta nu a beneficiat de procedura legală de apărare a deptului său.

Reieșind din prevederile art.53 din Legea insolvabilității, din momentul admiterii cererii introductive spre examinare, creditorii nu mai pot solicita din masa succesorală executarea creanţelor în mod individual. Toate acţiunile împotriva masei succesorale sunt exercitate în numele creditorilor de către adunarea creditorilor și de comitetul creditorilor, cu excepţia cazurilor în care lege nominalizată prevede în mod expres exercitarea dreptului de către creditor în mod individual.

Or, potrivit art.76 din Legea insolvabilității, înaintarea creanţelor de către creditori are loc în strictă conformitate cu reglementările privind procedura de insolvabilitate. În condiţiile date se constată că este greșită practica conform căreia creditorii care au omis termenul de depunere a cererilor de admitere a creanţelor în instanţa de insolvabilitate, stabilit prin hotărârea de deschidere a procedurii de insolvabilitate și care se referă la toţi creditorii masei succesorale, fără nicio excepţie, se adresează în instanţele de judecată de drept comun, conform procedurii civile generale pentru obţinerea încasării prin hotărâre judecătorească a creanţelor pretinse din masa succesorală.

Or, soluția la acest capitol este oferită de legiuitor prin art.140 alin.(7) din Legea insolvabilității, care prevede că sub incidența prezentului articol cad și creanţele întemeiate pe hotărâri judecătorești sau pe hotărâri arbitrale irevocabile, sau pe titluri executorii.

După expirarea termenului de înaintare a cererilor de admitere a creanțelor, administratorul insolvabilității/lichidatorul masei succesorale examinează toate cererile înaintate de către creditori și înregistrate la instanța de insolvabilitate, în termen de 15 zile, în scopul întocmirii tabelului definitiv al creanțelor sub aspectul legitimității creanței, prioritatea acesteia și valoarea creanței. Legea insolvabilităţii prevede și excepţii când creanţele pretinse de creditori nu se supun procedurii de verificare. Aceste excepţii referindu-se la creanţele întemeiate pe titluri executorii sau la creanţele bugetare întemeiate pe documente executorii.

Cu toate acestea, excepţia data este relativă; or, potrivit aceloraşi norme legale, administratorul insolvabilităţii/lichidatorul poate invoca obiecţii și, respectiv, să nu accepte o creanţă chiar dacă aceasta este întemeiată pe un document executoriu, însă acest document a fost contestat în modul prevăzut de lege, a expirat termenul de punere spre executare silită, există probe că creanţa pretinsă în temeiul unui document executoriu a fost stinsă total sau partial, precum și dacă o astfel de creanţă nu a fost înaintată în instanţa de insolvabilitate în termenul stabilit prin hotărârea de deschidere a procedurii de insolvabilitate sau prin alt act judiciar.

După verificarea cererilor de admitere a creanțelor, administratorul insolvabilității/lichidatorul masei succesorale întocmește, tabelul definitiv al creanțelor față de patrimoniul masei succesorale și îl înregistrează la dosarul de insolvabilitate în termenul limită stabilit de către instanța de insolvabilitate în hotărîrea de intentare a procedurii de insolvabilitate a masei succesorale.

Admiterea poate fi totală sau parţială, în dependenţă de suma pe care administratorul a considerat-o întemeiată sau confirmată. Astfel, apărarea drepturilor creditorilor pretinse a fi încălcate prin neadmiterea creanţei lor în tabel de către administratorul insolvabilităţii/lichidator sau prin includerea în tabel, în mod neîntemeiat, a creanţei unui alt creditor are loc pe calea depunerii contestaţiei împotriva acestor includeri sau neincluderi, care este o procedură obligatorie pentru toţi creditorii debitorului insolvabil.

Contestaţia împotriva creanţelor admise sau neadmise în tabel reprezintă o cale prealabilă colectivă de soluţionare a litigiului apărut în privinţa creanţei creditorilor faţă de debitorul insolvabil, care, în caz de nesoluţionare, acordă creditorului dreptul de a apela la procedura generală de apărare judiciară a drepturilor încălcate prin înaintarea unei acţiuni în procedură contencioasă.

Examinînd prevederile art.143 alin.(6) din Legea insolvabilității, o creanţă acceptată și inclusă de administratorul insolvabilităţii/ lichidator în tabelul definitiv al creanţelor se consideră validată dacă, cu cel puţin 3 zile lucrătoare înainte de ședinţa de validare, nu a fost contestată de debitor sau de un creditor ori dacă contestaţia ridicată a fost înlăturată. [4]

Respectiv, în cazul în care în termenul prevăzut de lege a fost înaintată o contestație asupra creanțelor admise, admise parțial sau înlăturate în tabelul definitiv al creanțelor, instanţa de insolvabilitate fie admite contestaţia și radiază din tabel creanţa acceptată de administrator/lichidator, fie admite contestaţia și dispune validarea creanţei înlăturate din tabel de către administrator, cu specificarea concretă a mărimii creanţei validate și rangului ei, fie respinge contestaţia și validează creanţa în modul stipulat de administrator în tabel.

Concomitent, în cazul în care instanţa constată, la examinarea contestaţiei, existenţa unui litigiu de drept, aceasta va dispune radierea din tabel a creanţei și va comunica creditorului despre posibilitatea intentării unui proces separat în procedură contencioasă, în instanţa de drept comun, pentru confirmarea creanţei sale.

Conform art.144 alin.(9) din Legea insolvabilității, încheierea instanţei prin care s-a examinat contestaţia este susceptibilă de recurs și doar după devenirea ei irevocabilă va servi temei de rectificare a tabelului, rectificarea având loc prin întocmirea de către administrator/lichidator a unui tabel definitiv al creanţelor actualizat în care se reflectă și creanţa validată în urma examinării contestaţiei.

Astfel, validarea creanţelor reprezintă în sine o procedură de confirmare de către instanţa de insolvabilitate a creanţelor înaintate de creditori în instanţă, verificate și admise de administratorul insolvabilităţii/lichidator sau ca urmare a examinării contestaţiilor depuse în privinţa admiterii/neadmiterii lor în tabel.

Potrivit art.143 alin.(7) din Legea insolvabilității, validarea creanţelor necontestate în modul și termenele prevăzute de lege are loc prin aplicarea de către judecător a semnăturii în tabelul definitiv al creanţelor, în dreptul creanţei ce se validează, la rubrica „Validat”.

La validarea creanţelor instanţa urmează să se conducă de tabelul definitiv al creanţelor și de materialele anexate la dosar. Asemenea procedură este determinată de faptul că toate contestaţiile în privinţa creanţelor incluse sau neincluse în tabel urmează a fi depuse cu cel puţin 3 zile înaintea ședinţei de validare. Prezenţa sau absenţa creditorilor în ședinţa de validare, precum și contestaţiile exprimate în această ședinţă, nu condiţionează cu nimic procedura de validare a creanţelor. La rândul său, instanţa de insolvabilitate este în drept să verifice doar dacă au parvenit sau nu careva contestaţii la creanţele incluse sau neincluse în tabel, stabilid o ședinţă specială de examinare a acestora, dar nu este împuternicită să verifice din oficiu și alte aspecte ale creanţelor înaintate, cum ar fi temeinicia acestora.

Potrivit art.143 alin. (8) din Legea insolvabilității, validarea creanţei este echivalentă unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile. [4] Astfel, prin validarea și consemnarea creanțelor în tabelul definitiv al creanțelo se confirmă lista deplină a tuturor creditorilor față de masa succesorală, precum și mărimea, natura și rangul creanțelor.

Respectiv, odată ce au fost validate și confirmate creanțele creditorilor înaintate față de patrimoniul masei succesorale, aceștia obțin calitatea procesuală de creditor în cadrul procesului de insolvabilitate a masei succesorale cu drepturi depline stabilite de legea insolvabilității.

Totalitatea creditorilor masei succesorale, care au formulat și cărora le-a fost admisă, total sau în parte, cererea de admitere a creanţei, formează adunarea creditorilor. Adunarea creditorilor reprezintă acel organ colegial nejurisdicţional, deliberativ și fără personalitate juridică, care constituie cadrul juridic în care creditorii discută și aprobă, în condiţiile legii, actele și operaţiunile privind desfășurarea procesului de insolvabilitate faţă de masa succesorală declarată insolvabilă. Atribuţiile adunării creditorilor, procedura de convocare și desfășurare a adunării creditorilor, temeiurile și efectele anulării hotărârilor adunării creditorilor sunt expres prevăzute de art. art.54-58 din Legea insolvabilității.

Prezintă importanţă însă faptul că, potrivit art.54 alin.(3) din Legea insolvabilității, adunarea creditorilor nu este în drept să soluţioneze chestiunile care, conform legii, sunt atribuite administratorului insolvabilităţii/lichidatorului masei succesorale, cu excepţia cazurilor în care au fost incluse în ordinea de zi a adunării creditorilor la iniţiativa acestui organ.

Un alt organ colegial nejurisdicţional, prin care creditorii participă la procesul de insolvabilitate a masei succesoale este comitetul creditorilor. Acesta se instituie de instanţa de insolvabilitate prin hotărîrea de intentare a procesului respectiv, care își exercită atribuţiile prevăzute de lege până la convocarea adunării creditorilor. Ulterior, componenţa acestui organ poate fi menţinută, revocată, suplinită sau redusă de adunarea creditorilor (art.60 din Legea insolvabilității).

Atribuţiile și răspunderea membrilor comitetului creditorilor, modul de funcţionare a acestui organ, contestaţiile depuse împotriva hotărârilor comitetului creditorilor, procedura de soluţionare a acestora sunt prevăzute la art. art.61-62 din Legea insolvabilității.

Comitetul creditorilor nu reprezintă societatea insolvabilă, doar acordă sprijin administratorului/lichidatorului și se limitează la adoptarea de hotărîri pe marginea problemelor atribuite de lege. Comitetul creditorilor nu poate formula cereri, demersuri în instanţă, decît în situaţii strict determinate de lege. Președintele comitetului creditorilor doar convoacă ședinţele comitetului creditorilor, iar în caz de paritate de voturi decide prin votul său.

Alte atribuţii, drepturi în cadrul procedurii președintele comitetului nu le are, acesta nefiind în drept să conteste încheieri, hotărâri sau să depună cereri. Unica cerere pe care o poate depune comitetul creditorilor este cererea de destituire a administratorului/lichidatorului masei succesorale în conformitate cu art.71 din Legea insolvabilității.

Conform art. 34, lit. c) în hotărirea instanței de insolvabilitate judecătorul suplimentar locului, datei și orei ședinţei de validare a mărimii creanţelor (ședinţa de validare) poate numi suplimentar locul, data și ora adunării creditorilor de audiere a raportului administratorului insolvabilităţii (adunarea de raportare). La această etapă a procedurii de insolvabilitate o importanță majoră o are administratorul insolvabilității desemnat de instanța de judecată, care în baza informațiilor acumulate pînă la ședința de intentare a procedurii de insolvabilitate (perioadei provizorii), precum și a celor ulterioare emiterii hotărîrii instanței de judeată creanțelor înaintate și validate sau admise cu titlu provizoriu de instanța de judecată, inventarului activului și pasivului

masei succesorale întocmește un raport prin care propune adunării creditorilor determinarea procedurii de continuare a procesului de insolvabilitate.

Art. 55 alin. (9) prevede limita temporală de convocare a adunării creditorilor care nu poate depăși 30 de zile din data ședinței de validare, dar această şedinţă poate avea loc la aceeaşi dată cu adunarea de raportare.

Este de menționat faptul că conform art. 56, alin. (1) ședința instanței de insolvabilitate de validare a creanțelor și adunarea de raportare are loc cu participarea creditorilor, ori celecalte adunări ale creditorilor pot fi convocarte în formă mixtă, inclusiv prin corespondență. [4]

Este important acest fapt, ori anume la această etapă prin dezbateri, creditorii pot să decidă corect mersul de mai departe a acestui proces destul de complex.

Conform art. 2 al Legii insolvabiltății *masă debitoare* reprezintă bunuri, inclusiv mijloace băneşti în numerar şi fără numerar, în monedă naţională şi în valută străină, aflate în proprietatea debitorului la data intentării procesului de insolvabilitate, dobîndite sau recuperate pe parcursul acestuia, cu excepţia bunurilor care, potrivit legii, nu sînt pasibile de executare silită. [4]

Nu pot fi incluse în masa debitoare bunurile proprietate publică din domeniul public și drepturile asupra acestora, bunurile proprietate publică atribuite domeniilor public și privat ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale, inclusiv ale unității teritoriale autonome Găgăuzia, transmise partenerului privat în cadrul contractelor de parteneriat public-privat, precum și bunurile transmise debitorului cu drept de locațiune/arendă/superficie.

Articolul 2414 alin. (1) Cod civil prevede că notarul poate întocmi inventarul masei succesorale în care sunt întroduce activele defunctului (de fapt bunurule masei debitoare). [1]

Articolul 70, alin. (3) a Legii nr. 246 privind procedura notarială la fel pune în sarcina moștenitorilor inventarierea masei succesorale, iar art. 72 alin (6) permite succesorilor întocmirea inventarului masei succesorale pe proprie răspundere.

Acest act fiind cel mai important act anexat la cererea întroductivă înaintată de debitor, ori în coraport cu activele și pasivele indicate în el, administratorul insolvabilității propune adunării creditorilor mersul procedurii de insolvabilitate – faliment ori restricturare. Astfel administratorul insolvablității la efectuarea inventarului masei suucesorale, stabilește bunurile și drepturile pasibile de a fi urmărite în cadrul procedurii de insolvavilitate avînd ca act primar pentru comparație inventarul patrimoniului suucesoral întocmit de notar.

La etapa inventarierii masei succesorale de către notar cît și de administratorul insolvabilității trebuie de acordat o atenție deosebită prevederilor art. **19** Codului familiei care stipulează că bunurile dobîndite de către soţi în timpul căsătoriei sînt supuse regimului proprietăţii în devălmăşie. Și legea insolvabilității de fapt la articolul **39 alin** (1) prevede că masa debitoare cuprinde toate bunurile debitorului la data intentării procesului de insolvabilitate, precum şi cele pe care acesta le dobîndeşte şi le recuperează pe parcursul procesului.

Procedura de valorificare a masei debitoare în cadrul dosarului de insolvabilitate a masei suucesorale are loc conform prederilor generale prevăzute la secțiunile a 2-a și a 3-a Legii insolvabilității prin licitație, concurs și negoieri directe.

Astfel la această etapă, adunarea creditorilor după analizarea inforației prezentate de către administratorul insolvabilității/lichidatorul masei succesorale, care a efectuat și evaluarea bunurilor masei debitoare pot decide asupra modalității și prețului de start pentru valorificarea masei debitoare, bunurile grevate cu garanții fiind valorificate doar cu acordul creditorilor garantați.

După valorificarea bunurilor masei debitoare, sursele financiare se distribuie creditorilor conform unui plan de distribuție intermediară sau finală.

Obiectivul esenţial pentru o procedură de insolvabilitate a masei succesorale este instituirea unui mecanism de protecţie, prin asigurarea nediminuării valorii bunurilor ce fac parte din masa succesorală cît și protecția drepturilor și intereselor, în special, a moștenitorilor fără însă a prejudicierii creditorilor masei succesorale.

Prin instituirea procedurii de insolvabilitate a masei succesorale, legiuitorul a intervenit în protecția drepturilor și a intereselor moștenitorilor prin limitarea răspunderii persoanle și cu bunurile proprii, dar totodată apărînd drepturile și interesele creditorilor.

Este clar că, pentru a avansa în acest domeniu, este necesară o colaborare strînsă între toate părțile implicate pornind de la legislativ care elaborează normele material-procedurale în domeniul succesoral și al insolvabilității masei succesorale cît și părțile care aplică cadrul normativ în domeniul proceudrilor de insolvabilitate a masei succesorale și anume între persoanele abilitate cu atribuții de gestionare a bunurilor succesorale a defunctului cum ar fi notarul, administratorul autorizat, custodele, executorul testamentar. De asemenea, cercetările viitoare ar trebui să se concentreze pe dezvoltarea de soluții inovatoare care să răspundă nevoilor actuale. Astfel, putem contribui la o mai bună înțelegere și gestionare a problemelor discutate, asigurând un viitor mai sustenabil și mai echitabil.

Referințe bibliografice:

1. Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06.06.2002, Republicat: Monitorul Oficial al R. Moldova nr.66-75 art.132 din 01.03.2019
2. Codul Familie al Republicii Moldova Nr. 1316 din 26-04-2001, publicat în Monitorul Oficial Nr. 47-48 art. 210;
3. Codul de procedură civilă a Republicii Moldova din 30-05-2003 Publicat : 03-08-2018 în Monitorul Oficial Nr. 285-294 art. 436 modificat prin Legra Parlamentului R. Moldova nr. 214 din 31.07.24, MO355-357/15.08.24 art.545; în vigoare 15.08.24
4. Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012 în Monitorul Oficial nr.193-197 art.663 din 14.09.2012;
5. Legea pentru modificarea Legii insolvabilității nr. 149/2012, nr. 141 din 16.07.2020, în Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 205-211 art. 456 din 14.08.2020
6. Legea privind procedura notarială nr. 246 din 15-11-2018 în Monitorul Oficial Nr. 30-37 din 01-02-2019;
7. Lilian Popa, Boris Birca, Irina Selevestru [et al.] ; coord.: Svetlana Novac, Manualul administratorului autorizat/ Inst. Naţ. al Justiţiei. – Chișinău : S. n., 2015 (F.E.-P. „Tipografi a Centrală”).